

Statsminister Torp's tale
i Kristiansand 4. april 1954 .

Partiføller,

Når vi i dag skal drøfte den politiske situasjonen synes jeg det er naturlig å minne om som et utgangspunkt at den politiske situasjonen har vært stabil i Norge nå i lengre tid. Arbeiderpartiet har fått flertall i Stortinget ved 3 stortingsvalg på rad og det har dessuten økt sin prosentvise del av stemmene. Egentlig må en vel si at dette er forbausende for et parti som har hatt regjeringsansvaret i nesten 20 år. Vi vet jo at alle som er misfornøyet med ett eller annet har lett for å gi Regjeringen og Arbeiderpartiet skylden for det, og alle de borgerlige avisene hamrer løs på oss med sine overlegne opplag hver eneste dag hele året. Arbeiderpressen står alene

-2-

om å forsvare Partiet og Regjeringen. Når vi likevel har klart å opprettholde en slik politisk stabilitet ligger forklaringen deri at folk når de skal stemme føler langt sterkere ansvar enn når de skjeller og smeller til hverdags. De vet hva de har. Og de vet at det aldri har vært så gode forhold i Norge som det er i dag. Folk har arbeid og inntekt. Det er det vesentlige for den enkelte. Og det er avgjørende for hvordan en bedømmer landets styre. Kan vi holde folk i arbeid til rimelig betaling tror jeg vi kan regne med fortsatt politisk stabilitet og flertall for Arbeiderpartiet. Det betyr nemlig også fremgang for landet som helhet. Alle frykter arbeidsløshet. Ikke bare for seg selv, men også fordi det ville bety en ulykke for landet. Vår politiske hovedlinje må derfor ta sikte på å kunne holde folk i arbeid til rimelig betaling. Men for å kunne klar det, må

vi i all vår økonomiske politikk ha det som utgangspunkt.

Selvfølgelig er det mange ting som ikke er fullkomment. Vi kommer aldri dit, for heldigvis er det slik at vi flytter merkepelene fremover etter hvert som vi går fram. Men folket har følelsen av at hovedlinjen i den politikk vi følger er riktig. Og hva er hovedlinjen? Jo, jeg vil summere den opp slik:

Folk i arbeid til rimelig betaling.

Utbygging av landet.

Trygging under alderdom, sykdom, uførhet.

Stadig bedre utdanning for ungdommen.

Utjamning av klasseforskjellen i samfunnet.

Vi tror at disse hovedlinjer bare kan gjennomføres under et arbeiderstyre. Vi tror at det kreves en fast planmessig

politikk for å kunne gjøre det. Vi har sett at nettopp utjamningen av klasseforskjellen er blitt møtt med tildels fanatisk motstand. Kampen mot Prisloven og reguleringspolitikken var karakteristisk. Kampen mot vår skattepolitikk viser det samme. Jeg har sagt det slik at vi tar sikte på å omforme det norske samfunnet i sosialistisk retning. Og det er Regjeringens program uttrykt i færrest mulige ord. Vi tror ikke at denne omformingen kan gå med stormskritt. Den må gå skrittvis og jevnt, men den må fortsette i den utstrekning folket vil være med.

Arbeiderbevegelsen står stadig sterkest over Östlandet og der igjen sterkest i de utpregede industriströk og i skogsbygdene. Sörlandet og Vestlandet er fremdeles de strök av landet hvor Arbeiderbevegelsen arbeider tungt. Det er ikke vanskelig å finne forklaringen på det. Den er meget nærliggende.

Sörlandet og Vestlandet har en jevn befolkning uten skarpe klasselinjer. Og Sörland og Vestland har en mentalitet som gjør det langt vanskeligere for arbeiderbevegelsen å slå gjennom. Men omslaget vil nok også komme her. Det er bare det at det ikke kommer med noe skippertak. Ikke ved agitasjon, men ved möysommelig organisasjonsarbeid og en omforming av næringsgrunnlaget. Både Sörlandet og Vestlandet har store muligheter som ikke er nyttet ut. En gradvis utvikling av næringslivet, særlig en reising av industri og en forbedring av kommunikasjonene, vil ha veldig betydning for disse landsdelene. Kan Arbeiderpartiet makte disse oppgavene, kommer også disse landsdelene til å slutte opp om Arbeiderpartiet, langt sterkere enn för.

En hver deltakere i dette mötet vet at alt vårt arbeid i Norge er avhengig av at vi kan leve i fred. Skulle det ulykkelige skje at Europa blir krigsskueplass, så ryker alle våre forhåpninger og planer. Ja, selv en ökt spenning i verden kan före til uoverskuelige konsekvenser. En reell og holdbar avspenning vil på den annen side lette mange av vanskelighetene. Hvordan er så stillingen i dag? Det er helt klart at det ikke lenger hersker den intense spenningen som for 4 - 5 år siden, og det synes særlig i den siste tid å være skjedd en viss stabilisering. En viss normalisering. Enkelte tvistesporsmål er brakt ut av verden, og Sovjet-Samveldet har gjort noen innrömmelser av formell og praktisk art i forholdet til en del land. Men jeg må legge til at våre egne og våre allierte utenrikspolitiske eksperter ikke

våger å trekke den slutning av disse overflatebegivenheter at det betyr noen reell endring i situasjonen. Ingen av de avgjørende stridsspørsmålene er løst. Det er også vanskelig å påstå at de er kommet nærmere sin løsning. Når det likevel synes å være en viss stabilitet til stede, skyldes det at maktbalansen i Europa ikke lenger går så avgjørende i Sovjet's favør. Det solidariske samarbeid som er skapt gjennom Atlanterhavspakten og den utbygging av Atlanterhavspaktens militære styrker som er gjennomført i løpet av de tre siste år, har gjort det klart at Vest-Europa ikke lenger kan rennes overende på noen uker. Den har også satt bom for en hver beregning om at en angriper kan ta landene i vest enkeltvis. Et angrep på et enkelt land vil nå over alt bli møtt av

A-paktsorganisasjonens felles styrker og de mest effektive våpen fellesstyrkene rår over. De siste erklæringene fra Sambandsstatene og Stor-Britannia har gjort dette helt klart. De har også vært ment som en advarsel mot uoverveide provokasjoner. Jeg kan tenke meg at mange av mine tilhørere har lest telegrammene og avis kommentarene til det som amerikanerne kaller "new look" i det amerikanske militærberedskap og spør hva den nye mote eller metode egentlig betyr. Amerikanerne har heller ikke klarlagt det på noen utvetydig måte. Men etter uttalelser av ansvarlige medlemmer av Regjeringen og forsvarstaben, går planene ut på at et eventuelt angrep på et alliert land skal besvares med massive gjengivelsesangrep med atomvåpen. Det følger av dette at luftstyrker, nye våpen og et høyt operativt beredskap vil bli tillagt langt større betydning enn tidligere.

Det er grunn til å tro at denne omlegging av Amerikas militærstrategi kan komme til å få den største betydning deri at den må virke skremmende på en hver angriper. Jeg kan kanskje si det med et paradoks : Vi har våpnene for å slippe å bruke Dem.

Telegrammene for et par - tre dager siden om at Sovjet-Unionen kunne tenke seg å søke opptagelse i Atlanterhavspakten virket i første øyeblikk nærmest som en aprilspøk. Men det er nok alvor. Hensikten er vel å søke å splitte landene i Atlanterhavspakten og dessuten å underbygge den oppfatning at Sovjet ønsker en avspenning. Noen reell endring i situasjonen innebærer det ikke.

Det store og alt overskyggende problem er fremdeles Tyskland-problemet, og jeg tror ikke på noen avspenning som er

å stole på før det er funnet en løsning der. Dessuten må vi regne med de farer som kan oppstå for verdensfreden som følge av lokale begivenheter. Hendelsene i Egypt, Suez-kanalområdet, Israel - Jordan, og ikke minst krigen i Indokina og forhandlingene om Korea, vil alltid innebære en viss fare for en utvikling som kan få alvorligere følger.

Det er dette synet på situasjonen i verden som har vært bestemmende for den norske regjering når det gjelder den politikk vi følger for å trygge Norges fred og sikkerhet. Vi har ikke funnet å kunne ta ansvaret for å slappe av i utbyggingen av vårt forsvar. Det kunne få skjebnesvangre følger for oss. Det er ganske klart at det her gjør seg gjeldende en betydelig meningsforskjell innen det norske folket. Uenigheten gjelder ikke spørsmålet om vi skal forsvare vår frihet eller ikke, men

om hvor meget vi ~~skæk~~ må gjøre for å kunne forsvare oss i den første fase av et eventuelt angrep. Og her kom da spørsmålet om tjenestetidens lengde til å bli et sentralt spørsmål. For Regjeringen var utgangspunktet for vurderingen dette at vi til en hver tid må ha inne en styrke som er stor nok til å dekke mobiliseringen av våre øvrige styrker. Alle er stort sett enig om at/^{til}det trengs det to brigader. For å skaffe mannskap nok til 2 brigader må vi enten ha 16 måneders førstegangstjeneste plus repetisjonsøvelser, eller vi må ha 12 måneders med tilsvarende lengre repetisjonsøvelser. Det var altså ikke tale om en reell forlengelse av den samlede tjenestetid, men det var spørsmål om å legge om tjenestetiden slik at vi fikk lengre førstegangstjeneste og kortere repetisjonsøvelser. På den måten kunne vi skape en større beredskap med kortere tjenestetid, førstegangstjeneste og repetisjonsøvelse,

sett under ett. Det var grunnen til at Regjeringen valgte dette alternativ, og det var grunnen til at Stortinget sluttet seg til med overveldende flertall. Etter hvert som folk fikk kjennskap til at det ikke her var tale om noen forlengelse av den samlede tjenestetid, men en omlegging av det vi allerede hadde - at dette var en fordel for de eldre og gifte mannskaper, og for landet en direkte pengemessig og realøkonomisk billigere ordning - fikk dette synet stadig mer tilslutning også ute i folket.

Jeg vil gjerne dröfte med en partiforsamling som denne et annet viktig spørsmål som Regjeringen står overfor. Hvordan skal vi stille oss til internasjonalt og nordisk økonomisk samarbeid. Dette spørsmål kommer til å bli ett av de aller viktigste politiske stridsspørsmål i årene fremover. Jeg er tilbøyelig til å si det så sterkt at kan vi løse disse problemene på en riktig og heldig måte, så har vi lagt et godt grunnlag for landets og Arbeiderpartiets fremtid. Klårer vi ikke å løse dem så vet vi at både landets og partiets vanskeligheter vil bli meget store. Derfor vil jeg gjerne få bruke noen tid til å forklare Regjeringens syn på disse innviklede problemene. Norge er ennå i forhold til de land vi konkurrerer med et lite utbygget land. Gjenoppbyggingen og utbyggingen etter krigen har nok vært imponerende, men likevel har det selvsagt ikke vært

mulig å innhente det svære forspranget som mange andre land hadde. Til det har vi ikke hatt nok hverken av arbeidskraft, materialer eller kapital. Arbeidskraften vil alltid være en begrensende faktor for Norge. Det samme gjelder materialer som vi i en viss utstrekning må innføre fra utlandet. Det er nok å nevne slike ting som visse maskiner til kraftanlegg og liknende. Det er bl.a. fordi vi har holdt denne innførsel oppe så høyt at vi har fått underskudd i handelsbalansen med utlandet. Vi er sterkt interessert i å holde det vi kaller et høyt investeringsnivå, d.v.s. å bygge landet ut så fort som mulig, men vi har samtidig faktisk måtte si at investeringene ligger for høyt fordi vi ikke har kunnet skaffe tilstrekkelig valuta til å betale den store importen. Og det har da slått ut som underskudd i betalingsbalansen. Vi hadde et slikt underskudd på ca. 1 milliard kr. i 1953 og må regne med 8 á 900.000 millioner kr.

i 1954. Nå er det ikke noe betenkelig i et slikt underskudd hvis det skyldes en raskere utbygging av landet, fordi det gir større muligheter for å øke valutainntektene etter hvert. Årdal verk, Sunndal verk, Norsk Hydro, Glomfjord, våre skip o.s.v. alt det har krevet stor import, men etter hvert skaffer de også økt valuta til landet. Men i mange år enda, må vi regne med at for å holde det raske tempoet i utbyggingen, må vi ha - som vi hadde før krigen - tilgang på utenlandsk kapital. Vi må ha driftskapital for å modernisere vår bedrift som heter Norge. Før krigen var det en kurant sak å ta opp lån i utlandet. Det er praktisk talt utelukket etter krigen og ennå er det store vanskeligheter fordi ikke noe land har anledning til fri kapitaloverførsel. Men en del lån kan Norge sikkert få. Særlig oppmuntrende

er det at Den Internasjonale Banken etter en grundig analyse av Norges økonomiske stilling har funnet å kunne gi tilsagn om et større lån. Første porsjon blir antakelig på 20 - 30 millioner dollars eller 150 - 200 mill. kr.

~~lånene forbeholdt seg Regjeringen~~

~~Den~~ De forhandlinger som Regjeringen nettopp har ført med den svenske regjering åpner store muligheter for en raskere utbygging av Norge. Jeg våger å si at kan vi føre disse planer fram til en lykkelig lösning, så har vi lagt et nytt solid grunnlag for utviklingen av norsk arbeidsliv, og vi har trygget Arbeiderpartiets stilling som det ledende, positivt innstilte parti i norsk politikk.

Grunntanken i de forslag vi la fram i Stockholm er denne:

Norge mangler elektrisk kraft. Vi har veldige kraftmengder som kan bygges ut. Det er helt på det rene at vi ikke ved egen hjelp klarer å bygge ut mer enn vi gjør for öyeblikket. Det vil gå mange, mange år för vi på denne måten kan dekke distriktenes stadige ökende kraftbehov.

Kan vi löse dette problemet for Norge gjennom samarbeid med andre land ? Det vi spurte den svenske regjeringen om var fölgende :

Vil Sverige være med å finansiere denne nye store kraftutbyggingen i Norge mot at Sverige får en del av den kraften som Norge kan avstå etter hvert som utbyggingen skrider fram. Til det svarte den svenske regjeringen at den var interessert i et slikt samarbeid. Muligens kan også Danmark bli med i samarbeidet. Det vi har tenkt oss er å få i gang utbygging av et eller flere store verk i Norge, dernest å binde disse nye verkene sammen med de nåværende kraftanlegg i samkjöring og så bygge en stor overföringsledning til Sverige for derved å etablere samkjöring med det svenske nettet og gjennom det med Danmark.

Som et rent tenkt eksempel på hvordan det kunne ordnes i praksis nevner jeg følgende :

Kraften fra et nytt stort kraftverk fordeles med 6/10-dele på Norge, 2/10-dele på Sverige og 2/10-dele på Danmark. Finansieringen av utbyggingen kunne da skje ved at Norge, Danmark og Sverige tok hver 2/10 og de siste 4/10 kunne det ved denne ordning skaffes lån til i Den Internasjonale Bank. Anlegget ville altså bli helt norsk og amortiseringen kunne skje på vanlig måte ved levering av strøm for en kontraktsperiode på f.eks. 25 - 30 år.

Det som ville bety meget for Norge ville være å få en samkjøring mellom store verk på Vestlandet, Sörlandet og Östlandet, slik at man kan nyttiggjøre seg de varierende nedbørmengder som preger landet, særlig på begge sider av Langfjellene.

Samkjøringen med Sverige og Danmark kan få betydning på den måten at vi kan få kraft tilbake når toppbelastningen her er særlig stor, f.eks. i desember - januar.

I Sverige har man allerede maktet å gjennomføre en samkjøring av praktisk talt alle landets kraftverker og dessuten samkjører Sverige med Danmark. I de mellom-europeiske land er samkjøringen meget sterkt utviklet, ikke bare innen det enkelte land, men også mellom landene. Det er hittil bygget ikke mindre enn llo samkjøringslinjer mellom landene i Vest-Europa. Bare mellom Norge og Sverige mangler fremdeles denne nödvendige forbindelseslinje.

Jeg antar at det er overflödig å understreke overfor denne forsamling hva en raskere utbygging av store kraftverker

i de forskjellige deler av landet vil bety. Det er vel nok å si at det for mange distrikter og for landet som helhet vil bety noe av en overrissling som vil få den største betydning for velstand og vekst. Elektrisk kraft er grunnlaget ~~for~~ utbygging av industrien, men elektrisiteten kommer også i stadig raskere tempo til å bli tatt i bruk i hjemmene. Jeg gjentar at jeg håper Arbeiderpartiet kan føre denne sak fram til løsning. Det er en stor nasjonal oppgave og en oppgave av store politiske dimensjoner.

Om de andre spørsmål som ble drøftet på møtet i Stockholm mellom norske og svenske statsråder er det ikke mye å tilføye til de opplysninger som tidligere er gitt. Norge er selvfølgelig sterkt interessert i at svenskene lar en større

del av sin trafikk gå over Trondheim eller Trøndelag, det vil bety en oppsving for denne landsdelen om det kan komme istand. Det gjelder her at begge lands interesser faller sammen, og at et samarbeide derfor er naturlig.

Det kan også bli spørsmål om å sikre Sverige tilførsel av olje gjennom anlegg av en oljeledning fra Trondheimsfjorden til nærmeste svenske transportsentrum. Det har vært meget diskusjon om den såkalte Bolidenkonsesjonen. Det store svenske selskapet Boliden er ~~interres~~ interessert i å undersøke om Finnmarks fjellvidder inneholder drivverdige malmfelter. Det er vel ingen som er i tvil om at Norge har den samme interesse. Spørsmålet er : Kan vi med det geologiske mannskapet og utstyr vi har, gjennomføre slike veldige undersøkelser ? Eller må vi

overlate det til et svensk selskap ? Det er strid mellom de sakkyndige om dette.

Det er mulig at de store undersøkelser det her blir tale om kan foretas i fellesskap av norske og svenske sakkyndige. Og skulle forekomstene vise seg å være verdifulle er det klart at Norge vil være interessert i utnyttelsen. Det er ikke tale om noen avgjørelse i noen nær fremtid av denne sak.

Det enkleste og mest lettvindte for oss å Regjeringen ville selvfølgelig være å la disse tingene ligge. Vi kan bare sitte rolig på vår bak og si at vi får ta tingene i tur og orden. Om 25 eller 50 år kan vi kanskje ha bygget noe ut av det vi nå snakker om. Da ville vi slippe å bli angrepet av Bondepartiet og alle andre som har trukket topplua ned over ørene og ikke vil se den utvikling som foregår rundt om oss i verden og som vi også er avhengig av. Om 50 år er det kanskje ikke en sjel som interesserer seg for våre fossefall fordi kraften kan tas fra andre, mer konkurransedyktige energiformer, og Norge kan være et land i stagnasjon - ikke et land i framgang og vekst. Det er vi som har ansvaret for at Norge ikke blir liggende etter. Det er vi som må ha mot og dristighet til å lede utviklingen og det

er nå avgjørelsen må tas, ikke når det er for sent.

Vi står midt oppe i et tariffoppgjør som kommer til å bli overordentlig vanskelig. Hvorfor? Jo, fordi arbeiderne og funksjonærene i alle fag og virksomheter synes de bør ha lønnsforhøyelser og bedre arbeidsvilkår. Og jeg synes ikke det er noe merkelig i det. Vi synes vel alle at det er vanskelig å klare Sig med den lønnen vi har og det er både naturlig og riktig at en går inn for en forbedring. Men fagorganisasjonens egen ansvarlige ledelse har måttet si fra at det ikke er mulig å gjennomføre noen alminnelig lønnsforhøyelse nå. Tror noen at det er med glede at folk som Konrad Nordahl og Mentzen gjør det? Å nei, det er nok bare den harde virkelighet som kan få dem til det. De har måttet se den tingen i øynene at en alminnelig lønnsforhøyelse nå ville være farlig nettopp for arbeidere og funksjonærer selv, fordi

følgen kan bli arbeidsløshet og den elendighet som den fører med seg. Det er en kjennsgjerning som ingen kommer forbi at en del av våre bedrifter arbeider på lønnsomhetsgrensen. Presser vi lønningene opp så er det bare et spørsmål om tid når slike bedrifter må stanse. Vi kommer tilbake til den kjennsgjerning at våre bedrifter ikke kan ha et høyere kostnadsnivå for sin produksjon enn kostnadsnivået i andre land, for det vil føre til at det er andre lands varer som kan selges, ikke våre. Det som skal til for at vi kan gjennomføre lønnsforhøyelser i Norge er derfor at vi klarer å øke produksjonen på det nåværende grunnlag. Det kan tillate høyere lønninger. Skal vi klare det så er modernisering og rasjonalisering av all slags virksomhet avgjørende viktig. Mer elektrisk kraft i steden for manuelt arbeid. Mer

rasjonell og derved billigere transport, bedre planlegging av produksjonsprosessen, større effektivitet i den enkelte bedrift. Det er det som skal holde kostnadsnivået ned og gjøre våre varer konkurransedyktige overfor andre lands varer. Bare det kan legge grunnlaget for en bedring av lønns- og arbeidsvilkårene. Grunnsynet hos Det norske Arbeiderparti og Regjeringen er at landet må bygges ut for å øke bæreflaten, for å gjøre samfunnskaka større, om en kan si det slik, og skape grunnlaget for en høyere levestandard materielt og kulturelt. En ensidig lønnsaksjon fører ikke fram i den nåværende situasjon. Det er like viktig, ja viktigere at forholdene legges slik til rette at høyere lønninger kan betales. Der det intet er, har keiseren tapt sin rett. Men når bedriftene og virksomhetene kan øke sin produksjon og lønnsevne, så kan også arbeiderne og funksjonærene

kreve sin rett og ingen kan eller bør nekte dem det. Også for arbeiderbevegelsen er derfor utbyggingen av landets produksjonsapparat blitt en overordentlig viktig oppgave. De ser det i dag slik at det er gjennom økt produksjon og økt lønnsevne ~~at~~ i bedriftene at en kan skape trygge og gode arbeidsplasser og oppnå høyere lønninger og bedre arbeidsvilkår.

Det tariffrevisjonen i år kommer til å dreie seg om - og som er Landsorganisasjonens standpunkt - er en forhøyelse av lønningene for de grupper som ligger lavt, lavere enn forsvarlig - og en forbedring av visse sosiale ytelser. Jeg håper at det skal lykkes å gjennomføre tariffrevisjonen etter denne linje.

Arbeiderpartiet synes å være det eneste partiet i Norge som har evnen og viljen til å se fremover. Forklaringen er vel den at det er Arbeiderpartiet som har regjeringsmakten i Norge og regner med å ha den i årene fremover. Det er klart at det virker sterkt forpliktende. Vi kan ikke løpe unna vanskelighetene i dag for å skyve dem ut i fremtiden. Vi vet at vi senere vil møte dem igjen og i forstørret målestokk. Vi vet at det er nødvendig å planlegge på lang sikt, for det er vi som skal ha ansvaret også i de årene som kommer. De borgerlige partier spekulerer i den øyeblikkelige situasjon, både fordi de regner med at de ikke blir stillet overfor noe regjeringsansvar i de kommende år, og fordi de regner med at deres eneste sjanse overfor hverandre ligger i å utnytte dagens vansker så langt som de på noen måte

er i stand til det.

er i stand til det. Dette er vel den egentlige forklaringen på at Arbeiderpartiets regjering legger fram et langtidsprogram, og at de borgerlige partier og deres aviser bare har hån og fantord til overs for det. Ellers skulle en jo ha trodd at hele folket burde ha vært takknemlig for å få lagt opp et langtidsprogram. Det burde jo være av den aller største interesse for alle som interesser seg for samfunnsmessig arbeid i landet vårt å få den enestående oversikt over landets stilling, muligheter og ressurser, som Langtidsprogrammet gir. Langtidsprogrammet gjelder for en 4-årsperiode. Det er regnet med at landets produksjon i denne tiden skal kunne økes med ca. 15 %. Men krigsfare og økonomiske omslag ute i verden kan selvsagt forrykke disse beregninger. Det som Arbeiderpartiet er fast bestemt på, det er å føre det vi kaller en aktiv økonomisk

politikk. D.v.s. Regjeringen vil med de midler den rår over, søke å lede den økonomiske utviklingen etter de retningslinjer den har trukket opp. Det er kanskje lettere å forstå dette med aktiv politikk når man tenker på hva motsetningen til en aktiv økonomisk politikk er. Det er den passive - la skure politikken. Alle eldre partifeller har gjennomlevet den periode da denne politikken rådde i landet. Det var de borgerlige partier som hadde regjeringsmakten i 30-årene og de mente at alt skulle ordne^{seg} av seg selv. D.v.s. de private næringsdrivende skulle ha frihet til å ordne seg som de selv ville og så fikk vi andre ta følgene av det etter som de meldte seg. Langtidsprogrammet kan bare gjennomføres av en regjering som fører aktiv økonomisk politikk. En regjering som

vil bruke statens hele makt til å holde folk i arbeid ved å sørge for en utbygging av alle deler av landet til et harmonisk hele.

På to måter har vi nå fått en ganske god oversikt over hvilke muligheter de enkelte distrikter har, og hvilke vanskeligheter som må overvinnes om utbyggingen skal kunne gjennomføres og bringe de resultater vi alle håper på. Den ene oversikten har en fått fra de utvalg som de enkelte fylker har oppnevnt til å legge fram fylkenes krav i forbindelsen med utarbeidelsen av Langtidsprogrammet. Den annen mer vitenskapelig pregede analyse får en gjennom områdeplanleggingen. Områdeplanleggingen ble satt i gang i 1948. Den tar sikte på å gi en næringsøkonomisk analyse av distriktene slik at utbyggingen kan skje på et solid grunnlag. Hele området ble nøyaktig kartlagt. Områdeplan-

leggingen er i gang i samtlige fylker unntatt tre fylker rundt Oslo-fjorden. I løpet av et par år regner en med å ha kartlagt alle landets fylker. Når en får denne nøyaktige oversikten vil spørsmålet om fordelingen og omfanget av støtten til utbyggingsområdene kunne fremmes på mer konkret grunnlag enn nå. Det vil også kunne vise ~~der~~ behov for ordninger som tar sikte på å begrense nystartninger i sterkt utbygde strøk til fordel for mere virksomhet i økonomisk tilbakeliggende områder. Nettopp for et fylke som Vest-Agder vil begge de oversiktene vi der har fått ha den aller største betydning for den fremtidige utbygging av fylkets næringsliv. Hensikten med all utbyggingen er å øke produktiviteten i de områder det er tale om. En kan trygt regne med at det er en veldig stor variasjon i produktivitet i de forskjellige distrikter og landsdeler, at det er en vesentlig

oppgave å øke den der den er lavest. En øking i produktiviteten må skje gjennom mer rasjonell produksjon gjennom økt bruk av elektrisk kraft og anskaffelse av maskiner og annet teknisk utstyr. En kan sannsynligvis regne med at den menneskelige innsats er like stor, om ikke større, i disse underutviklede distrikter, enn i de øvrige områder i landet. En utbygging vil derfor bety en lettelse i det menneskelige slit, men likevel en betydelig mer effektiv produksjon og dermed større bidrag til felleleshusholdningen.

Jeg har i dette foredraget konsentrert meg om hovedlinjene i Arbeiderpartiets politikk på lengre sikt. Skulle jeg også gå inn på alle dagsaktuelle oppgaver ville det føre for langt. Dessuten regner jeg med at partifellene her er stort sett enig i Regjeringens hovedlinje slik den også er uttrykt i Langtidsprogrammet: At den økingen i nasjonalinntekten som vi kan oppnå i de nærmeste kommende år kan nyttes til en svak heving

av det private forbruk men at hovedvekten skal legges på å øke fellesgodene. Og fellesgodene ~~er~~ det er utdanningen av våre barn og vår ungdom, tryggingen av syke, gamle og uføre og barn og utbyggingen av samferdselsmidlene. Det er på disse områder vi må sette kreftene inn nå. Og det kan vi gjøre hvis vi er fremsynte nok til å realisere de store planene for utbygging av landet som jeg har omtalt i dette foredraget. Det vil gi grunnlaget for lösning av alle de övrige problemer som vi strir med, derved at det vil gi landet en betydelig större produksjon og en stærk utvidelse av bæreflaten. For et arbeiderparti som har blikket rettet framover vil det være en riktig, en sosialistisk linje.